

Børselvosen naturreservat og havet utenfor

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Børselvosen naturreservat ligger, som navnet sier, ved utløpet av Børselva. Reservatet er opprettet både for å ta vare på området som rasteplass for store mengder vadefugler, men også for å verne særegne planter og de spesielle landskapsformene ved elvedeltaet. Plantelivet er spesielt på grunn av dolomitten som kranser hele reservatet.

Børselvosen naturreservat har et totalareal på ca. 3,5 km², derav ca. 2,2 km² sjøareal. Reservatet har sin østgrense ca. 300 m nedstrøms fra Børselv bru.

Elvedeltaet er et klassisk brakkevannsdelta med store sandbanker som faller tørr ved fjære sjø. Elva fører stadig med seg store mengder med grus og sand, bankene endres, og elva må finne seg nye utløp. Havet utenfor elveosen blir også grunnere ved at det fraktes løsmateriale stadig lenger ut.

Beste besøkstid

Ærfugl og havelle kan påtreffes hele vinteren om området holder seg isfritt. Allerede i løpet av april kommer flere andefugler, og i midten av mai kommer vaderne, med polarsnipen, myrsnipen og lappspover som de vanligste.

Utover forsommeren kommer de andre trekkfuglene, og etter en roligere hekkeperiode, blir det igjen større aktivitet på høsttrekket. Dette betyr at perioden fra april til midten av september er den beste besøkstida, men også i høst- og vintermånedene kan man gjøre interessante observasjoner. Det er en spesiell opplevelse og stemning å høre sangen fra flere hundre haveller gjennom frostrøyken om vinteren!

Habitat og observasjonsarter

Sydenden av reservatet kommer man lettest til ved å ta en stikkvei merket «Vækker», ca. 6 km sør for Børselv. Ved veienden kommer man fram til noen båtnaust. Herfra har man god utsikt over havet utenfor og sandbankene i Børselvosen. Herfra kan man også gå nordover for å

© Almar Paulsen

Børselvosen ved flo sjø. Bildet er tatt mot sydøst.

© Almar Paulsen

Fra utkanten av skogsområdet nord for elva. Bildet er tatt mot øst.

komme nærmere selve elveutløpet. Vanlige sjøfugler er ærfugl, siland, toppskarv, teist, rødnebbterne, fiskemåke og tyvjo. Tidlig på våren er både sjøorre, svartender og haveller vanlige.

Omtrent hundre meter syd for Børselv bru går det en grusvei vestover mot Svartkollen. Veien følger stort sett reservatgrensa, og går over de tørre grusmoene med innslag av litt bjørk, vierkratt og klåved. En del av reservatet er eller har vært oppdyrket. Mest på vårtrekket kan man treffe på både grågås og sædgås, av og til også kortnebbgås og ringgås på de gamle engene.

Ved veienden kan man gå noen hundre meter nedover til en kroksjø som er innlemmet i reservatet. Her er det en interessant vegetasjon, og man kan treffe på bl.a. svømmesnipen og gressender. Nede ved osen er det best å se etter fugler ved flo sjø. Etter som sjøen flør, trekker vaderne inn mot strendene. Her er man helt avhengig av både teleskop, og kanskje også et skjul om man ønsker å komme nærmere inn på fuglene.

Et område på nordsida av reservatet består av rik blandingskog med storvokst or og bjørk. Her treffer man de vanligste artene som hekker i skog, bl.a. løvsanger, bjørkefink, gråsisik, flere trostearter og blåstrupe. Hit

kommer man lettest ved å kjøre ca. 1 km fra krysset ved brua, langs fylkesvei 183 mot Veidnesklubben. En traktorvei går her ned mot reservatet. I deler av området står grunnvannet ganske høyt, så bruk passende skotøy.

Hvis du kjører ca 1,5 km videre, kommer vi til en bakkekant hvor det er satt opp en gapahuk med et opplysningsskilt. Herfra får man god utsikt både over hele deltaet, en del av havet utenfor, og en fuktig strandeng. Denne ligger inntil veien mot Hestnes, og en kraftig vegetasjon og mudderdammer gjør området til et lite eldorado for gressender og gjess, spesielt på vårtrekket.

Polarsnipene, som flytter mye mellom de forskjellige gruntvanns- og fjærområdene i Indre Porsanger, kan opptre også i Børselvosens i flokker på mer enn 30 000 individer. Om man er heldig, kan man komme på de store flokkene mens de raster på land ved flo sjø.

I tillegg til polarsnipene, opptrer myrsnipen i store flokker, og mindre grupper med lappspover er også vanlig. Sandlo, tjeld, dvergsnipe og temmincksnipe kan observeres over hele deltaet. Lengre inn på land kan man treffe på småspove, heilo, rødstillk, samt alle de vanligste gressendene.

Av måkefuglene er rødnebbterna og fiskemåken de vanligste. Ser man disse, vet man at tyvjoen ikke er langt unna. På en av øyene utenfor har det noen år vært en liten koloni av hekkende sildemåker.

Ved så store ansamlinger av fugl, dukker det også opp rovfugler, og havørna er den vanligste. I smånagerår dukker også fjellvåken og uglene opp, spesielt jordugle og haukugle.

Adkomst

I Lakselv, kommunesenteret i Porsanger, ligger en stor flyplass med mange flyavganger hver dag. Her finnes mange kolonialbutikker, sportsbutikker, busstasjon, firmaer med bilutleie, legesenter, hoteller, enklere overnattingssteder, campingplass og bilverksteder. Det går bussruter mellom Lakselv og Børselv.

Børselv ligger ca. 42 km fra Lakselv. Ca. 36 km fra Lakselv går den før nevnte veien vestover, ca. 2 km ned mot Vækker.

Ca. 100 m før brua over Børselva, går det en vei vestover mot Svartkollen. Her kan man besøke det før nevnte Krokvannet og elveosen og sandbankene utenfor. Like over Børselv bru ligger krysset hvor veiene mot Tana (fylkesvei 98) og Veidnesklubben (fylkesvei 183) skiller lag. Følger man fylkesvei 183, kommer man til de før nevnte utkikksklassene etter 1 og 2,5 km.

Beste utkikkspunkt er fra gapahuken med opplysningsplansje. I bakgrunnen et dolomittberg. Bildet er tatt mot vest.

Annet

Det er ikke ferdselsforbud i reservatet, men på grunn av de store avstandene er man helt avhengig av teleskop eller en god kikkert for å få fullt utbytte av besøket.

Børselv har en bedrift med kafè og overnattingsmuligheter, men på grunn av stor trafikk i sommermånedene, må en regne med å måtte bestille overnatting på forhånd.

Bygda har butikk med Post i butikk og egen skole. Kvensk institutt, som skal ivareta kvensk språk og kultur, ligger midt i bygda og er verdt et besøk. Børselva er varig vernet mot kraftutbygging. I elva går det både laks, røye og sjørret.

Faktaarket er laget av Almar Paulsen

Polar sniper